

A főváros könyvtára

Szemben a bejárattal XIII. századi metszet fogad: A budai nép visszaköveteli a vámszedés jogát a káptalantól, ezért *Ladomér* érsek egyházi átokkal sújtja a budai polgárokat. Gondolom, Wenckheim gróf, aki eladósodván a harmincas évek elején pottom háromszoros áron kegyeskedett a fővárosnak eladni Múzeum utcai palotáját, ugyancsak elcsodálkozna, hogy a pompás lépcsőfeljáró falait most a budapesti nép forradalmi harcait bemutató dokumentumkiállítás díszíti.

— Annak is megvan az előnye, hogy ilyen helyszükében vagyunk és a kiállítás ideszorult az előtérbe meg a lépcsőfeljáró falaira, mert így napi több száz olvasónak kerül bizonyosan a szeme elé — mondja *Tiróler Gyula*, a Szabó Ervin Könyvtár igazgatóhelyettese, és végigkalauzol olvasótermeken, raktárakon, irodákon: bemutatja a főváros könyvtárát.

650 000 könyv között

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központjában 650 ezer kötet könyv áll 9000 állandó kölcsönzőjük rendelkezésére, és hogy az olvasók élnek a lehetőséggel, azt bizonyítja a tavalyi forgalom is: 204 ezer kölcsönzött kötet.

— Allományunkat évről évre gyarapítjuk, vásárlásra évi 600 ezer forintot fordítunk, ennek fele valutában értendő, külföldi beszerzések céljaira. Általában évente 8500 kötet új könyvet és 800-féle folyóiratot veszünk.

Mi azonban nemcsak egy könyvtár vagyunk, hanem egyúttal egy kiterjedt és egyre terjedő szervezet központja is. Egész Budapesten 108 fiókkönyvtár, 1 millió 600 ezer könyv és 140 ezer fővárosi olvasó tartozik hozzánk. Első fiókunkat még *Szabó Ervin*, az alapító igazgató hozta létre, a VII. kerületi proletárnegyedben, „Csikágóban”, a Rottenbiller utca sarkán. Felújítva és átalakítva ugyanott áll és működik ma is.

A könyvtárban a társadalomtudomány klasszikusait csakúgy megtaláljuk, mint napjaink gazdag szociológiai, urbanisztikai, népesedéstudományi avagy közgazdasági szakirodalmát, angolul, németül, oroszul, franciául, de más nyelveken is.

— Van más speciális feladatunk is — mondja az igazgatóhelyettes, amint belépünk egy munkaszobába, ahol *Gáti Józsefné*, a Budapest-gyűjtemény gazdája fogad. Ő és munkatársai munkálkodnak itt azon, hogy minden Budapesttel kapcsolatos kiadványt, dokumentumot megőrizzenek és összegyűjtsenek.

Levegői utazás és Kolera-plakát

Az asztalon nagy halom cédu-la, foltos, sárgult papírlap, rongyolt szélű öreg könyvek, évszázadok véletlen maradványai, a múlt hulladékai. Semmitmondók, titkot rejtők — ki tudja előre? Van itt „az fársangi nagy álorcás mulatságra való invitáció” 1834-ből.

hatalmas kötetet helyez az asztalra: *Budapest történetének bibliográfiája*. Ez a páratlanul alapos és pontos munka tartalmazza a fővárosról megjelent vagy azzal bármilyen kapcsolatban álló összes művek, művészletek, cikkek és kinyomtatott dolgozatok adatait, a legrégebb időktől napjainkig.

Kiadványokban különben is bővelkedik a Szabó Ervin Könyvtár, általában évi 15 különféle munkát jelentetnek meg. Különösen sikeresnek bizonyultak az egy-egy író életét, munkásságát ismertető, úgynevezett *biobibliográfiák*. A *Solohovról*, *Fegyinyről*, *Illés Béláról* kiadott izléses kis zsebbibliográfiák bizonyára nem egy olvasót tájékoztattak alaposan az említett írók életművéről. Érdeklődő olvasónak, tudományos szakembernek egyaránt jó szolgálatot tesznek az egy-egy témakört összefoglaló bibliográfiák is. Ilyen például a *Mai szovjet irodalom bibliográfiája*, a *Muzsika világa* című bibliográfia vagy a *Középkori szöveggyűjtemények bibliográfiája*. Nagy munkát őriz a *Budapesti munkásmozgalom 1917-től 1945-ig* terjedő háromkötetes bibliográfiája is.

A jövő: komplexkönyvtár

Átvágunk az olvasótermen. Csend van; az olvasóasztalkánál fiatalok, idősebbek, különösen sok az egyetemi hallgató. Halkan köhécselő öreg bácsi, aranykeretes szemüvege mögül tulajdon életének darabkáit böngészgeti: a *Pesti Hírlap* és *Az Est* régi újságoldalait forgatja. Mellette bölcsészhallgató lány Hegel filozófiai értekezéseit olvassa, németül.

Körös-körül mindenhol katalógusszekrények. Halott kincs a felátatlan könyvtári anyag. Csak a legkülönfélébb szempontból összeállított katalógusok sokasága képes 650 ezer könyvet hozzáférhetővé tenni.

— A katalógusban minden darabunk szerepel, bár az állomány-nak vannak egyes külön részei is: a gyűjtemények. Ilyen a Budapest-gyűjtemény is, vagy például *Ballagi Mór*nak, a nagy magyar szótárkészítő nyelvésznek az itt őrzött századfordulói röpirat-gyűjteménye. Még becsesebb a *Szűry Dénes* által hagományozott első kiadásgyűjtemény, amely megőrizte számunkra a magyar klasszikusok első kiadásait. Könyvek kerülnek elő — *Arany- és Petőfi-művek* —, *Landerernek* és *Heckenastnak*, a szabadságharc 12 pontját kinyomtató nyomdászainak a munkái.

— Érdekes a *Károlyi-gyűjtemény* is — mondja az igazgatóhelyettes. — A főti Károlyi-kastélyban ugyanis az egyik Károlyi összegyűjtögette — különös szó-rakozás egy főúrtól — a francia forradalom irodalmát.

*

Aztán a régi könyvek vissza-kerülnek a szekrényekbe, és már a jövőről beszélgetünk. Az igazgatóhelyettes egykori tervrajzolat mutatja.